

Konneveden kalatutkimus ry

TIEDOTE

Äänekoski 29.10.2008

Keski-Suomen järvitaimentyöryhmä tiedottaa

Taimenen villit vaeltavat kannat katoamassa Keski-Suomesta - liian tehokas järvikalastus estää luonnonkierron

Kymijoen vesistön reittivedet Keski-Suomen maakunnassa ovat ympäristöltään monipuolisia ja vedenlaadultaan ja fyysisiltä ominaisuuksiltaan hyvässä tai jopa erinomaisessa tilassa. Yli puolet taimenen vanhoista lisääntymiskoskista on yhä vapaina, ja kalat pääsevät niihin lähes esteettä järviltä. Maakunnassa on yhä yli 20 vapaata suurta reittikoskea, jotka sijaitsevat pääosin Rautalammin ja Viitasaaren reiteillä, sekä lisäksi kymmenkunta vapaata pikkujokea, kuten Arvajan-, Muuramen- ja Rutajoki. Ravintovarot ovat koskissa erinomaiset jokipoikasille ja järvillä vaelluspoikasille. Maakunnan virtavesissä elää edelleen luonnonvaraisia taimenkantoja, jotka koostuvat sekä paikallisista että vaeltavista osakannoista. Osa yksilöistä viettää siten synnyinkoskessaan koko elämänsä, ja osa vaeltaa järville kasvamaan palatakseen myöhemmin kutemaan samaan koskeen. Kasvuaitaina toimivat pääosin Päijänne, Konnevesi ja Keitele.

Taimenen villit vaeltavat osakannat olivat runsaat ja elinvoimaiset vielä 1900-luvun alkupuoliskolla. Vapapyyhinnissä ja emokalapyyhinnissä saaliit olivat kymmeniä tai jopa satoja yksilöitä koskea kohden. Päijänteen kalastajat pyysivät tuhansia taimenia vuosittain saalikalajien keskikoon ollessa 3-5 kg:n luokkaa, vaikkei taimenta istutettu järviin. Villit kannat olivat ehkä jo tuolloin heikkenemässä jokien perkausten ja patoamisten sekä kalastuksen takia. Kalastus kuitenkin tehostui edelleen siima- ja uistinpyynnistä verkkopyynniksi 1940-50 -luvulla. Emokalapyyhinnissä ei ole saatu vaeltavia taimenia enää juuri saaliiksi 1970-luvun jälkeen edes Rautalammin reitiltä. Kuhmoisten Isojärven järvitaimenkanta sinnitteli elinvoimaisena vielä 1980-luvulla, mutta on nyt lähellä katoamista. Vaeltavista villeistä taimenista ei nykyään saada lisääntymiskoskilta juuri mitään havaintoja – suuria kutupesiäkään ei näy. Taimen kuitenkin lisääntyy useimmissa koskissa edelleen, mutta kutijoina toimivat paikalliset tammukat. Koskista lähtee merkintätutkimusten perusteella edelleen vaelluspoikasia järville, mutta käytännössä ne kaikki kuolevat verkkoihin ja uistimiin. Villin järvitaimenen mädintuotanto eli koskiin laskema mätimäärä lienee vapailla koskillakin luokkaa 0,1 – 1 % luonnontilasta. *Taimenkannan romahdukseen on vaikea löytää muuta syytä kuin emokalajien korkea kalastuskuolevuus.*

Vuodesta 2004 lähtien Keski-Suomen järvitaimenistukkaat on merkitty leikkaamalla niiltä rasvaevä. Näin istukkaat ja villit taimenet voidaan tunnistaa. Tällä toimenpiteellä pyritään selvittämään villien taimenten osuutta saaliskaloista. Lisäksi se antaa mahdollisuuden villien taimenten vapauttamiseen, mikä on suositeltavaa koski- ja järvikalastuksessa. Koskikalastuksessa vapauttamispakko on saatu yli kymmenen kohteen sääntöihin Keski-Suomessa. Villien taimenten osuus koskisaaliissa on vaihdellut parin viime vuoden aikana koskesta riippuen 4-60 % kuvastaen paikallisen kannan osuutta ja kosken poikastuotantoa. Järvillä villien taimenten osuus on huomattavan vähäinen, Konnevedessä alle 5 % ja Vaajakosken kalatien pyyntilaitteen kaloissa 4 %. Kesä-syyskuussa 2008

kalatietä pitkin Päijänteestä ylöspäin pyrki tavanomaiset toistasataa taimenta, joista vain viisi oli yli 60 sentin mittaisia. Tällä vaatimattomalla tasolla kalatien kautta nousseitten taimenten määrä on ollut 1990-luvun alusta lähtien.

Syksyn 2008 sähkökoekalastukset osoittivat taimenen poikastiheydet edelleen melko alhaisiksi seurannassa olevilla kohteilla. Alhaisimmat tiheydet olivat lähellä nollaa, parhaimmillaan päästiin lähelle 40 yksilöä kesänvanhaa poikasta aarilla (Simunankoski). Keskimäärin tiheys oli noin 15 poikasta aarilla. Poikastiheyden lievä nousu eräissä koskissa johtuu lähinnä mäti-istutuksista.

Jos villejä järvitaimenkantoja halutaan elvyttää, elvytystoimilla on kiire. Villit yksilöt pitäisi rauhoittaa niin koskilla kuin järvilläkin, ja kalastusta tulisi ohjata verkkopyynnistä kohti valikoivaan kalastukseen sopivia pyyntimuotoja, kuten vapa-, rysä- ja nuottapyyntiä. Lisäksi järvitaimenen alamittaa (40 cm) tulisi tuntuvasti nostaa lakisääteisesti. Monet kalastusalueet ovat nostaneet esimerkiksi alamittaa, mutta siitä johtuva määräysten ja suositusten tilkkutäkki Sisävesien kalastuspolitiikka kaipaisi yhteiskunnallista keskustelua, sillä järvitaimen ja sisävedet tahtovat jäädä politiikassa lohen ja Itämeren jalkoihin.

Keski-Suomen järvitaimentyöryhmä on vuonna 2006 perustettu vapaamuotoinen ja laajapohjainen asiantuntijaelin, joka pyrkii toiminnallaan edistämään järvitaimenen hyvinvointia, kehittämään kalastusoloja, ohjaamaan tutkimusta ja parantamaan kalastusmatkailun edellytyksiä. Työryhmän kotiorganisaatio on Konneveden kalatutkimus ry, jonka kotisivuilta www.konnevedenkalatutkimus.fi löytyy lisää tietoa.

Lisätietoja:

Pentti Valkeajärvi
Keski-Suomen järvitaimentyöryhmä
Konneveden kalatutkimus ry
040 7590 651

Jukka Syrjänen
Jyväskylän yliopisto
050 545 4615